

DISPUTATIO INAUGURALIS,
De
NATURA ET CON-
STITUTIONE SYL-
LOGISMII,

Quam
DEO DUCE ET AUSPICE;
Ex Consensu & approbatione amplissimae Facultatis
Phil. in Regia Academia CHRISTINea,

Magnifico Rectoro,

Reverendo & Clarissimo Viro,

DN. M. MARTINO STODIO,
LING. PROFESS. Solertiss. Pastore in Lundio Vigilantissimo,

Spectabiliq; Decano,

Consultissimo & tracellentissimo Viro,

DN. M. MICHAEL O. VVEXTONIO,

Eth: Pol: & Hist: Profess: Celeberrimo;

SUB DIRECTIONE,

Viri Reverendi & Clarissimi,

DN. M. NICOLAI LAURENTII NY-
COFENSIS, Log: & Poët: Prof: acutiss: Præceptoris
& Fautoris eratèm Colendissimi.

*Pro insignibus Maisterij Philosoph. ejusq; Privilegijs repre-
spondis discutiendam exhibet*

AXELIUS ANDREÆ K. BOTHN.
Benef. Regius.

Addicē **ZO** Martij in Aud: superiori horis à matutina consuetis.

A B O E Excudebat Petrus Wald, Acad. Typogr. 1647.

S.R.M:tis Regniq; Sveciae in Collegio Metallico Adiellorem ndelissimum,

Genere, Eruditione & Virtute Nobilissimum, Amplissimumq;

DN. LAURENTIUM CREBÆSI
de Sarvelax & Kasariß/ &c.

Nec Non.

Reverendum, Doctrinâ & gravitate maximè conspicuum,

DN. ELIAM PETRI Holm: Pastorem
Nerpenium in Bothnia Orientali meritissimum.

Ut Et

Prudentiss. rerumq; usu cultissimum,

DN. JOHANNEM BÄNGER/ Col-
legij Metallici Fiscalem accuratissimum.

Dn. Mecænates, Fautores & Benefactores quo-
vis observantiae & officij genere devotè, re-
renter & officiose suspiciendos, in qualemq;
promeritæ gratitudinis Symbolum, suiq; eom-
mendationem præsenti disquisitione honorat
& donat.

Axelius Andreæ K.
Bothn. S:R:M:tis Stip.

Proloqrium.

Cum multa sint instrumenta instrumenti istius instrumentorum sive artis ratiocinatricis, quibus, ceu filo Aladienes, in intiores rerum cognoscendarum recessus deducimur; tum imprimis Syllogismum hac in parte familiam ducere liquidum est. Magnus namque ille Monarcha & discursum mentis selenide informat, ne in veritatis inquisitione hallucinetur, & cetera ferè omnia ad suum tribunal, si ita è re fuerit, revocat intrepidè. Unde a Plutarcho pro luce & tripode veritatis habetur, secundum plerosque haud infimi subsellij, finis rationem induit. Hic gladius quasi Delphicus est, quo perplexos disceptationū nodos dissecamus, dubitationis nebulas dissipimus, veritatis solem assequimur & profundissimos Philosophiae sensus, aqua certissimo, itineris hodogetico, exhairim. Nec in amoenissimo tātu viridario philosophico gravatur, sed etiā in vastum illud facultatum ceterarum mare se exonerare quis ignorat? tolle hunc, quid, quæso, rationis in te hæredit? hunc si posueris, universam penè artem ratiocinandi pones. Veniant proinde, ut Clariss: Finchius habet, omnes omnium artium Doctores & Praeceptores in medium, consulant, remotis affectibus judicent, animi sui sensa, ut in-

genuos decet, eloquantur; dispeream, si non uno ore
fatebuntur, omnes parte Syllogistica destitutos, non ab-
similes fore brutis pecoribus, imo non Philosophos esse,
sed morosophos & philosophorum pecudes. Hujus
igitur materiae cum tanta sit nobilitas, utilitas & ne-
cessitas, non indignam judicavi, quæ Doctorum
& dextre Philosophantium censure, publicoq; exami-
ni, per brevissimas theses contexta, subijceretur. Sit
igitur, bono cum Deo.

THESES I.

Quandoquidem nominis enucleatio sœpe nos
deducit in cognitionem ipsius rei, merito in ratio-
ne eisdem parumpèr sublîstimus. Syllogismus vox
est origine Græca, q; SYLLOGE TU Lógu i.e. col-
lectio rationis, quod in syllogismo, dum conclusio infertur, ratio dicatur colligi, non secus ac ritimetici
dum computant & summam ex datis colligunt dicuntur SYLOGIZESTHAI, à quibus deinceps vocula
hæc sumpta a plerisq; censetur, & in agrum logicum
propter analogiam translata. Alij alias dant Origina-
tiones, quas in medio relinquimus, non ignari, unius
vocis plures dari posse sive notationes sive allusiones.

II. Non uno semper modo Syllogismus accipitur,
interdum notat unâ Methodum, in Schola præcipue Zab-
barellæ; Quandoq; Syllogismum perfectum apud Philo-
sophum cum eum ab inductione distinguit; frequen-
tissimè vero & argumentationem perfectam & imperfectam,
exc usâ methodo. Quæ acceptio etiam hoc quadrat.

Præ-

Fræterea per vocem Syllogismi denotatur non raro
apud Authores vel conclusio vel premissæ, maximè autem
totum aggregatum ex premissis & complexione. Qualiter
& hic eum considerandum sumsimus. Certa quippe
vocis significatio ex methodi lege determinanda (nisi quis an-
dabat irum more pugnare amet) cum non præcua litigia, in alijs
quocq; sola ambigui distinctione decidi possint.

III. Svevit alijs appellari argumentatio, ratiocinatio,
argumentum sæpissime in disputationibus, ubi exaudiuntur
voces: tale fuit argumentum D. Opponentis, re-
pete argumentum, in arguento nulla est conseq; &c.

Porisma: Argumentatio non est Genus Syllogismi.

IV. Syllogismus, quoad rem, est discursus seu
dianoja, qua quæstio cum medio termino ita disponi-
tor, ut positis præmissis, necessario concludatur. De-
sumpta est hæc definitio ex ista Philosophi lib. I. Top.
c. i. qua finitur per LOGON sive rationem, in qua positi-
tis quibusdam, diversum quid a positis ex necessitate
accidit, eo quod hæc sunt. Definitio ut usu trita, sic
exactioris interpretationis indiget.

Porisma: 1. Definitiones quippe perfectissimæ obscuriores
quoad sensum.

2. Diversitas verborum non tollit equipollentiam
sensus.

V. Verum missis ambagib; dicimus Syllogismum
esse rationem, discursum, DIANOIAN, quæ voces hic loci
eundem involvunt sensum. Hinc magnus ille Scaliger
Exerc. 307. 5. rationem Græci DIANOIAN vocant, inquit, u-
bi propositio declarat motus tractum & transmissionē ipsius NU,
quod est ex quocunq; proposito aliud deducere, siquidem ra-

Sionis opus est discurrere, quæ effectio antiquis DIANGIA, recentioribus discursus appellatur, credo propter animi celeritatem. Exerc. 307. s. 2. Logos proinde in definitione Aristotelica, rebus per rationem quam Orationem redditur, cum hæc sit Syllogismo accidentalis.

VI. Quamvis autem frequentius vox DIANOIAS pro discursu, qui in Syllogis. non est, accipiatur, unde etiam SYLLOGISTIKE AGOGE dici solet; non tamen incommodè ad discursum illum accommodari potest qui in ordinatione propositionum universalium & particularium consistit, & uno verbo dicitur Methodus.

Poris: Genus necessariò latius est qualibet sua Specie.

VII. Reliqua definitionis Verba differentiam insinuant, desumptam a forma, materia & fine.

VIII. Formam constituit legitima materia seu Questionis cum arguento tertio secundum regulas Syllogisticas dispositio & colloca^{tio}. Unde mox dispallescit discri^men Syllogismi ab argumentis, qua simplices quædam notiones sunt; A propositionibus itidem, in quibus nulla Questionis & medijs termini certa coordinatio; Deniq; a Methodo, ubi nulla peculiare quid inferendi necessitas.

IX. Materia Syllogismi vel est Remota vel propinquata; ista; ex qua Syllogismus fit mediate, ut Questio & argumentum tertium; seu tres termini major, minor & medius. Hec; unde Syllogismus immediate fabricatur, sunt premisse & conclusio. Prolixè in has partes commentarii nec mei est instituti, nec necesse arbitror, cum vel tyroni cuilibet logices sint satis superq; obviae. Brevis esse malim, quam prolixo sermone tediousus.

X. In quem vero finem tendat & ad quem scopum collimet Syllogifans verba ostendunt: ut necessario concludatur, vel ut habet philosophus: ut diversum quid à positis (conclusio) ex necessitate accidat. Ubi per voem, necessario & ex necessitate non intelligenda venit necessitas materialis, alias consequentis dicta, quæ respectum involvit subjecti & prædicati ad invicem. Unde necessitas propositionum & demonstratio, quam Ramus exhibet: sed formalis seu consequentia quæ in habitudine illustrationis ad præmissas stabulatur, cum ex præmissis non possit non certa inferri conclusio. Ethanc vel in falsis esse partibus satis notum est.

XI. Asq; hæc de definitione; ex quibus sequentia deducimus porismata:

1. Cognitio Dei non est discursiva, sed intuitiva, quæ Syllogismo non indiget.
2. Syllogismus in bruta non cadit.
3. Sicut legitima terminorum collocatio Syllogismum constituit, ita illegitima, paralogismum.
4. In Syllogismo nec plures nec pauciores sint termini quam tres.
5. Lex generalis erit, medium concludere nescit.
6. Conclusio ex præmissis infertur necessario.
7. Conclusio est pars, est effectum, est finis Syllogismi; sed diversimodè.

XII. Præter has etiam plures ponuntur regulæ consequentiæ Syllogisticam dirigentes, quarum proinde nonnullæ principia regulativa Syllogismi audiunt, utpote: Dictum de Omni & Nullo, quando vidz. quicquid de universalis affirmatur & negatur, id etiam de particula si seu quovis contento sub illo affirmatur & negatur.

Hue

Huc spectat etiam principium illud convenientia: Quæ in uno tertio conveniunt aut dissentiant ea inter se conveniunt vel dissentiantur. Hæ principia sunt & radices naturales, Zabarella judice, omnium Syllogismorum, quibus intellectus hominis ex naturali instinctu & luce præbet assensum.

XIII. Canones reliquos & quidem potiores saltem enumerabimus, quæ pro dilucidatione eorumdem desiderari possunt in confitum reservaturi:

1. *Ex puris particularibus nihil sequitur.*
2. *Ex puris negatis nihil concluditur.*
3. *Præmissæ in Syllogismo idem habeant genus predicationis.*
4. *Conclusio imitetur partem debiliorēm.*
5. *In conclusione non sit plus vel minus quam fuit in præmissis.*

XIV. His ita prælibatis ad generales & præcipuas Syllogismorum divisiones paucis digrediamur, quantum prima institui potest ratione Qualitatis in Affirmativum & Negativum, iste; cuius conclusio est affirmata. Hic; cuius conclusio negata.

Poris: In Syllogismis etiam compositis locum habet affirmatio & negatio.

XV. 2. Dirimitur Syllogismus in Simplicem & Compositum. Simplex dicitur non ex carentia omnis Compositionis, nec ex propositionibus, sed a dissolutione, quæ hic simplicior quam in syllogismo componto. Unde finitur, quod sit is in quo prædicatum questionis in propositione, subjectū v. dispositum est in assumptione cum medio termino.

Poris.

Porisma: *Syllogismus simplex dari potest ex omnibus propositionibus compositis.*

XVI. Dicitur alias *Categoricus*, & intuitu *Quantitatis* dispescitur in *Universalem*, *Particularem* & *Proprium*. *Universalis*, cuius præmissæ sunt *generales*. *Particularis*, qui constat ex altera tantum *universalis*. *Proprium ex extraq; propria*.

Porif: 1. *Quantitas Syllogismi rectius estimatur ex præmissis quam in conclusione.*

2. *Ratio argumentandi ex utraq; propriarevera est Syllogismus.*

XVII. Præterea solet *Syllogismus simplex* locari in certa *figura* & *modo*. Modus est certa coordinatio propositionum in quantitate & qualitate. Figura vero dispositionem notat medijs termini cum extremis; atq; ex triplici ejusdem situ, tres etiam pullulant figuræ.

Porisma: *Quarta figura, cuius inventio Galeno tribuitur, non est necessaria.*

XVIII. Prima figura est, in qua medius terminus in Majori propositione subiectur, in Minori prædicatur. Cujus modi utiles fictis his exprimuntur vocibus: *Barbara*, *Celarent*, *Darij*, *Ferio*. Ramo dicitur secunda species *Syllog. simpl.* & explicati. Secunda, ubi argumentum semper sequitur. Modi ejus sunt *Cesare*, *Camestres*, *Festino*, *Baroco*. Hanc Ramus vocat primam speciem secundi generis. Tertia argumentum semper subiicit. Modi sunt: *Darapti*, *Felapton*, *Disamis*, *Datisi*, *Bocardo*, *Ferison*. Hæc fig. Rameis venit nomine *syllogismi contracti* seu *primi Generis*.

Porif: 1. *Tertia figura non est supervacanea.*

2. *Voces istæ Barbaræ, quibus modi in singulis figuris indigitantur, sua non carent utilitate.*

XIX. Compositus Syllogismus est, ubi tota quæstio est pars altera propositionis compositæ & affirmata, argumentum pars reliqua. Alijs dicitur hypotheticus. Dividi solet in *connexum* & *disjunctum*. Iste; cuius propositio est connexiva. Hic; qui loco majoris propositionem habet disjunctivam. Hi vicissim syllogismi in suos modos tandem desinunt.

Poris: 1. *Dantur syllogismi compositi.*

2. *Non dantur syllogismi discreti.*

3. *Nec necesse est ponere syllogismos copulativos.*

XX. Hæc de syllogismo *manifesto*, cuius naturam, qui benè perspectam habet, in *Cryptico* non diu detinebitur; quem propterea inpræsentiarum non eimamur, sicuti nec manifestum adeò exactè. Hic tamen pedem figimus, olim, Deo volente, limatiora in hac materia pariter ac alijs certo certius daturi.

SOLI DEO GLORIA.

*Solida Eruditione & concinna morum suavitate
Politissimo Viro Iuveni,*

**DN. AXELIO ANDREÆ
KEMPIO BOTHNiensi, Amico suo**
sincerè dilecto, pro Magisterij gradu de *Syllogismo*
pulchre docileq; differenti.

In genij profers fætus suavissime KEMPI,
Quos flatu sacro contulit ipse D E U S.
Quod dulci in sinu spatiuosus continet orbis,
Et relut in sacris docta Matheſis habet:

Q. 16

Quicquid in arcanis dives Natura latebris
Conclusit, referat culta Minerva tibi.
Civili in studio palmam quis jure negabit?
Vita quod ad placitum faviter acta probat.
Quis neget hunc doctum, nodos qui recte secare
Herculeos, uti qui ratione docet.
Macte igitur KEMPI, successus JOVA secundos
Contribuat, laurum demeritamq; cape.

Animitus gratulatur

GEORGII ALANUS
Phys: & Botan. Prof.

Arte Logista potens numerandi, multa prehendit,
Exiguâ numeri serie, positisq; duobus,
Tertia dedit: permulta recludit opera.
Haud aliter, firmâ fultus ratione Logismus.
Præmissasq; duas sequitur conclusio veri
Index, ut Logico melior sententia surgat.
Laude est ut Logicus, ceu dignus laude Logista.
Egregius; laudis sic summa mereris amice,
AXELI, Logicè sumis quòd discutiendum,,
Discursus longi compendia parva, Logismum,,
Macte, gravi pridem fautor vi tute, ita laudes'
Vivaces multasq; juvat, famamq; parare.
Sic Pha bea tibi cinget tua tempora laurus'.
Et Patriota canet votivâ carmina mente.

Literatis, Dn. AXELIO Philof. Candidato optime
merito, pro gradu in Philosophia summo pu-
blice disputanti, infucati amoris ergo gratu-
latur Patriotæ & amico iugiter colendo,

MICHAEL J. JURVELIUS BOTHN.
Academ. Not.

VIRO-- JUVENI
Solidâ doctrinâ moribusq; Politissimo,
DN. AXELIO AND. KEMPIO,
BOTHN. Philos. Candidato Præstantiss: amico suo ho-
norando, pro summo in Philosophia Gradu acute differenti.

Herculeus labor est Sophia penetrare recessus,
Velatamq; avidâ pandere mente Physin.
Herculeus labor est superum descendere sedes,
Volvereq; ingenio sidera celsa suo.
Herculis affectus labor est rirtute domare:
Politices animo noscere jura sagax.
Eximius labor est discursus nosse palestram,
Elloquio miras pellere posse strophas.
Non minus est otium super astra Poëtica ferri:
Artesq; Svadā nonne poësis alit?
Lustrasti hos omnes, KEMPI dilecte, labores;
KEMPIUS es verè, nomen & omen habes!
Igneus hocce vigor probat, q; tua pignora mentis
Edita: Discursus nec tacet hicce tuus,
Quo te sat monstras penetralia nosse sophorum;
Hinc tibi Pallis ait: surgito, clarus eris.
Nunc, tibi qui pectus formavit Apollo, coronā
Te cinget merito; Turba Novena canet:
In nunc quo virtus tua te vocat, i pede fausto!
AXELIO auxilium da, Deus alme, precor.

Hoc honoris & infueati amoris voluit
Symbolum.

JOHANNES WASSENIUS
W-Gothus.

• 5(0)5 •